

גמ"ר 14754/01/22 - מדינת ישראל נגד אפרת עמאר - נוכחת ע"י

בית משפט השלום לתעבורה בבאר שבע

גמ"ר 14754-01-22 מדינת ישראל נ' עמאר

המאשימה	בפני אלון אופיר, שופט בכיר מדינת ישראל באמצעות פרקליטות מחוז הדרום ע"י ב"כ עו"ד דרור שטורן
נגד הנאשמת	אפרת עמאר - נוכחת ע"י ב"כ עו"ד מאיר דרורי ועו"ד אורלי בן שטרית

גזר - דין

רקע כללי -

טרגדיה נוראה היא הפרשה שבפני עת גרמה הנאשמת ביום 3.2.20 בשעת צהרים למותה בתאונה של הגב' א'.ש' ז"ל (להלן: המנוחה) ילידת 1937.

בהתאם לעובדות כתב האישום המתוקן בו הודתה הנאשמת, נהגה היא רכב פרטי ברחוב מצדה בעיר באר-שבע והתקרבה לצומת עם רחוב יהודה הלוי זאת כאשר היא מסיעה ברכבה את בנה הקטין שישב לצידה.

בכוונת הנאשמת היה להמשיך בנסיעה ישר לכיוון רחוב טוביהו.

הצומת אליו התקרבה הנאשמת מרומזר ובכיוון נסיעת הנאשמת דלק אור אדום ברמזור.

שני רכבים מעורבים נכנסו לצומת כאשר בכיוון נסיעתם דלק אור ירוק.

רכב ראשון נכנס ממצב עמידה משמאל לכיוון נסיעת הנאשמת, ואילו רכב מעורב שני (בו ישבה המנוחה) נכנס לצומת בנסיעה רציפה מימין לכיוון נסיעת הנאשמת.

אף ששדה הראייה של הנאשמת לכיוון הצומת היה פתוח ומישורי, ואף שמדובר היה בשעת צהריים, לא עצרה הנאשמת טרם כניסתה לצומת והמשיכה בנסיעה רציפה למרות האור האדום שדלק בכיוונה. הנאשמת התנגשה עם דופן שמאל של רכבה ברכב הראשון, ולאחר מכן המשיכה ישר ופגעה עם חזית רכבה בדופן שמאל של הרכב המעורב השני (להלן: התאונה).

כתוצאה מהתאונה נחבלה חבלות של ממש המנוחה (נגרמו לה שברים בצלעות ובגב), היא פונתה לבית חולים סורוקה,

ושם לאחר 10 ימים של אשפוז אשר כלל ניתוח, נפטרה כתוצאה ישירה מפציעתה בתאונה.

בנוסף, נפצעו בתאונה ונזקקו לטיפול רפואי נהג הרכב בו ישבה המנוחה, בתה של המנוחה שהייתה אף היא ברכב, בנה של הנאשמת והנאשמת עצמה.

רשלנות הנאשמת, בהתאם לעובדות כתב האישום המתוקן, באה לידי ביטוי בכך שלא עצרה הנאשמת טרם נכנסה לצומת כאשר אור אדום דלק בכיוון נסיעתה.

בנוסף, נהגה הנאשמת בקלות ראש ובחוסר זהירות עת לא נתנה דעתה לשני הרכבים המעורבים שהיו באותה שעה בתוך הצומת. בכך, לא נקטה הנאשמת אמצעים סבירים למניעת התאונה.

תחילת המשפט ותשובת הנאשמת לאישום -

ביום 13.4.22 הציגו הצדדים הסדר טיעון במסגרתו הודתה הנאשמת בעובדות כתב אישום מתוקן, היא נשלחה לקבלת חוות דעת של הממונה על עבודות שירות וכן לקבלת תסקיר של שירות המבחן למבוגרים.

הצדדים הציגו הסדר טווח לפיו המדינה הגבילה עצמה לתקרה של 18 חודשי מאסר בפועל, ואילו ההגנה תהיה חופשית לטעון לכל עונש אחר ברכיב ענישה זה.

ביחס ליתר רכיבי הענישה, סיכמו הצדדים כי הטיעון יהיה פתוח.

הסדר הטיעון הוגש חתום על ידי הצדדים והנאשמת עצמה לבית המשפט והוא נסרק לתיק.

טיעוני המדינה לעונש בתמצית -

המדינה בחרה להגיש את רוב טיעוניה לעונש בכתב תוך שהוסיפה תמצית דגשים לטיעונים אלה בדיון שהתקיים בפני ביום 19.3.23.

במסגרת שלב הראיות לעונש העידה בבית המשפט בתה של המנוחה, הגב' ר'.ק', שתיארה את הנסיבות והאירועים שקדמו מבחינתה לתאונה המחרידה שהתרחשה בעודה ברכב יחד עם אמה המנוחה.

עדה זו תיארה בקול שבור את הכאב שהיא ומשפחתה חווים מיום האסון, את רצונה לקחת את אמה באותו היום ליום כיף לאחר שתקופה ארוכה לא דיברו וחידשו ביניהן את הקשר.

עוד תיארה העדה את רגשות האשם שהיא חווה כתוצאה מהוצאת אמה באותו היום מהדיון המוגן ואת השבר שיצר מפגש זה והמוות הנורא שנגרם בתאונה בינה ובין אחיה.

בית המשפט נחשף לשינוי המהותי לרעה בחיי הגב' ק' כתוצאה מהאסון שחוותה וכן הודגש בפני הסבל שעברה המנוחה במשך 10 ימים שלאחר התאונה כתוצאה מהשברים בצלעות ופציעותיה שהובילו בסופו של יום למותה.

המדובר בעדות קשה וחשובה אשר המחישה ויצקה תוכן מוחשי לאסון אותו חווה משפחת המנוחה.

לאחר עדות זו, הגישה המדינה את עברה התעבורתי של הנאשמת (מסמך ת/1) הכולל משנת 2007 עת קיבלה הנאשמת רישיון נהיגה, שתי עבירות קנס (אחרונה לפני כ-5 שנים).

בטיעוניה לעונש ביקשה המדינה לקבע מתחם עונש מאסר הולם שנע בין 18 ועד ל-30 חודשי מאסר בפועל, וביחס לרכיב הפסילה של רישיון הנהיגה, מתחם שנע בין 10 ל-15 שנות פסילה.

תוך שהפנתה לפסיקה ענפה (גם בטיעונים בכתב וגם בטיעונים בעל פה) סברה המדינה כי נכון יהיה להגדיר את רף רשלנות הנאשמת בנסיבות של פרשה זו כרף גבוה.

מאחר והנאשמת הודתה ללא ניהול הוכחות, ולאור תסקירו של שירות המבחן הממליץ על ענישה מקלה בשל נסיבות חייה המורכבות של הנאשמת ומצבה הנפשי, ולאור הסדר הטיעון עם ההגנה, עתרה המדינה לחלקו הנמוך של מתחם המאסר וביקשה לגזור על הנאשמת 18 חודשי מאסר בפועל.

ביחס לרכיב הפסילה בפועל, ביקשה המדינה ענישה בשליש העליון של מתחם עונש הפסילה, בית היתר כדי לאזן את עונש המאסר שהוא בחלקו התחתון של המתחם המוצע.

אדגיש כי כל טיעוני המדינה נתמכו באזכורי ותמצית פסיקה לפיה כאשר ברשלנות גבוהה עסקינן (רשלנות הנובעת מאי ציות לאור אדום וגרימת תאונה קטלנית) נגזרו על נאשמים עונשי מאסר בפועל לתקופות שנעות בין 9 חודשי מאסר בפועל ועד למקרה חריג (13-04-3790 מדינת ישראל נגד מדר) שם נגזרו אף 20 חודשי מאסר בפועל.

אף שהמדינה הייתה מודעת היטב להמלצתו המפורשת והמנומקת של שירות המבחן למבוגרים להימנע מכל רכיב של מאסר בפועל בפרשה זו בנסיבות המיוחדות מאד של הנאשמת, ביקשה המדינה להיצמד לפסיקת בית המשפט העליון ובמיוחד לקביעות בית המשפט המחוזי בבאר-שבע לאחרונה.

בע"פ 67521-03-19 ראמי סעיד נגד מדינת ישראל.

בפרשת סעיד, לובנה בהרכב שאלת הענישה הראויה בתאונות קטלניות בהם נאשמים נורמטיביים לחלוטין אמורים להישלח אל מאחורי סורג ובריק כחלק ממדיניות הענישה שקבע והכתיב בהלכה בית המשפט העליון.

ברוב של שניים נגד אחד, הכריע בית המשפט המחוזי כדעת בית המשפט העליון כי שיקולי הרתעה והצורך להגן על ערך קדושת החיים גוברים על סיטואציה בה נסיבות אישיות קשות ומורכבות של נאשם נורמטיבי עומדים מנגד ובכל זאת תימצא ההצדקה לשלוח נאשם כזה לרצות עונש מאסר מאחורי סורג ובריק.

בית המשפט המחוזי הדגיש לשיטת המדינה כי רק במקרים נדירים בהם רף הרשלנות הוא נמוך ואליו ניתן לצרף נסיבות אישיות חריגות מאד של הנאשם, ניתן יהיה לשקול ריצוי מאסר בדרך של עבודות שירות. בכל המקרים האחרים, הכלל שהגדיר בית המשפט העליון בפרשת אלמוג (ע"פ 6755/09 ארז אלמוג נגד מדינת ישראל) מחייב גזירת עונש של מאסר מאחורי סורג ובריק.

טיעוני ההגנה לעונש בתמצית -

בפתח טיעוניו התייחס ב"כ הנאשמת בפליאה לבקשת המדינה לקבע מתחם עונש מאסר שנע בין 18 ועד ל- 30 חודשי מאסר בפועל. לשיטתו כמעט כל פסקי הדין להם הפנתה המדינה בטיעוניה כללו עונשי מאסר שנעו בין 10 ועד 12 חודשי מאסר כאשר הנסיבות דומות ואף חמורות מהפרשה שבפנינו.

בנסיבות אלה, לא הצליח ב"כ הנאשמת להבין, כיצד או מהיכן (מבחינה משפטית בהישען על מקרים קודמים) שאבה המדינה את המתחם המוצע בין 18 ועד 30 חודשי מאסר.

אף שבפסיקה שהציגה המדינה מקרה בודד של בית משפט השלום שם נגזרו 20 חודשי מאסר, הרי שמקרה אחד לשיטת ההגנה לא יכול לגבור על כל אסופת הפסיקה שהמדינה עצמה הציגה ושם רוב מוחלט של הענישה במקרים זהים ואף חמורים נעה בין 10 ועד 12 חודשי מאסר.

ב"כ הנאשמת סבר כי מתחם העונש הראוי בפרשה זו נע בין 9 חודשי מאסר (שיכול וירוצו בדרך של עבודות שירות) ועד ל- 12 חודשי מאסר בפועל.

עוד הדגיש ב"כ הנאשמת, כי בפרשה זו, יוחסה לנאשמת עבירה של גרימת מוות ברשלנות תחת עבירה של המתה בקלות דעת, וזאת נוכח הסכמת המדינה בסופו של יום כי כניסת הנאשמת לצומת כאשר אור אדום דולק בכיוונה, לא הייתה מודעת ולכן גם לא התקיים בה יסוד נפשי של פיזות.

לשיטת ההגנה, מצבה הרפואי של המנוחה טרם התאונה וגילה המתקדם, היו גורמים שתרמו למוות שהתרחש בסופו של האירוע לו גרמה הנאשמת, אך על גורמים אלה לא הייתה לנאשמת כל שליטה.

לטענת ההגנה, הראייה לכך שהמתואר לעיל הוא המצב שהתרחש, היא העובדה כי כל ארבעת הנפגעים הנוספים באותה התאונה ממש נחבלו קלות.

כתמיכה לטענות נוספות שהעלתה ההגנה ביחס לטיפולים שלא קיבלה המנוחה בבית החולים הוגשו מסמכים רפואיים, לא לפני שבית המשפט הבהיר בהמשך להערת המדינה, כי המסגרת העובדתית לדיון בשאלת העונש היא המסגרת של עובדות כתב האישום ואין ביכולת בית המשפט לקבוע כל ממצא עובדתי שלא עבר הליך בירור מסודר בדיון משפטי בפניו.

בטיעונו הפנה ב"כ הנאשמת את בית המשפט לתסקיר המפורט מאד של שירות המבחן למבוגרים ביחס לנאשמת.

המדובר בתסקיר עומק המדבר בעד עצמו ובו המלצה חד משמעית לענישה בעלת אופי שיקומי, ללא כל רכיב של מאסר בפועל.

שירות המבחן מנמק את עמדתו לאור מצבה האישי הנפשי של הנאשמת, ומפאת סודיות תוכן התסקיר לא פורטו מעבר לכך לפרוטוקול פרטי תוכנו שמצוי בפני בית המשפט.

מאחר והמדובר באם ל- 5 קטינים המתגוררת בעיר שדרות (על כל המשתמע מכך מבחינה בטחונית), ומאחר ואין לנאשמת כל עבר פלילי ומבחינה תעבורתית לחובתה 2 עבירות קנס בלבד, ומאחר והנאשמת הודתה בכל עובדות כתב

האישום המתוקן ללא ניהול הוכחות ושירות המבחן ממליץ חד משמעית על ריצוי מאסר בדרך של עבודות שירות לצד פעילות משקמת לנאשמת, התבקש בית המשפט לאמץ את המתחם המוצע על ידי ההגנה, ולגזור עונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות לפי חלקו הנמוך של המתחם.

את עמדתה העונשית של ההגנה היא תמכה במספר פסקי דין (במיוחד של בית המשפט המחוזי בחיפה) וכן שתי החלטות של מותב זה בהם נגזרו על נאשמים עונשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות.

בתום טיעוני ההגנה, ניתנה מילה אחרונה לנאשמת במסגרתה הביעה הנאשמת סליחה וצער עמוק בפני משפחת המנוחה.

היא תיארה כיצד האסון המחריד לו גרמה השפיע על חייה, על תפקודה ועל חיי משפחתה.

הנאשמת שיתפה את בית המשפט בפחד שלה ממה שיקרה לילדיה אם תישלח לרצות מאסר בפועל, וכן תיארה את האסון המקביל אתו היא מתמודדת בימים אלה, כאשר אחיה, בן 24 בלבד, חלה בסרטן והרופאים הודיעו למשפחה כי כל הטיפולים וההקרנות שעבר לא עוזרים, מה שמערער את משפחתה עוד יותר מהחשש היומיומי לחייו.

קביעת מתחם העונש הראוי -

קביעת מתחם העונש ההולם מתבצעת בעיקר תוך התייחסות לנסיבות ביצוע העבירה. קביעת המתחם אינה קשורה רק בעבירה כפי שנוסחה ובעונש שנקבע לצידה בחוק, אלא, ובעיקר בנסיבות המסוימות בהן בוצעה, תוצאותיה ומידת חומרתה. למתחם הנקבע היבט אינדיבידואלי הקשור למקרה המסוים הנדון. ראה בעניין זה את ע"פ 1323/13 **סון ואח' נ' מ"י**, המתייחס לצביון האינדיבידואלי אשר העניק המחוקק לשלב קביעת המתחם.

בהתאם לתיקון 113 של חוק העונשין, תשל"ז-1977, קמה החובה לקבוע את מתחם העונש ההולם לעבירה בנסיבותיה כאשר העיקרון המנחה הוא **עיקרון ההלימה**.

הערך המוגן שבבסיס העבירה של גרימת מוות ברשלנות הינו ערך קדושת החיים.

מידת הפגיעה בערך המוגן בנסיבות של פרשה זו הינה מירבית- אובדן החיים.

בית המשפט העליון התווה מדיניות ענישה לפיה בעבירות של גרימת מוות בנהיגה רשלנית ישתו על נאשמים עונשי מאסר בפועל, מאחורי סורג ובריח, ופסילה בת שנים ארוכות, זאת עקב הפגיעה בערך העליון של קדושת החיים, וזאת על מנת לתרום בדרך של הרתעה למלחמה בתאונות הדרכים עם דגש על התאונות הקשות בהן איבדו משפחות את יקיריהם.

על מדיניות זו חזר בית המשפט העליון פעמים רבות.

ראו למשל רע"פ 548/05 מאירה לוי נ' מדינת ישראל, רע"פ 6358/10 מחמוד קבהא נ' מ"י, רע"פ 8576/11 - הילה מזרחי נ' מדינת ישראל .

ברור כי לעולם כל מקרה ייבחן לגופו, וכי הענישה היא לעולם אינדיבידואלית, ואולם, כאמור, מדיניות הענישה הנהוגה, כפי שהתווה בית המשפט העליון בשנים האחרונות, הינה שגם נאשמים נורמטיבים שכשלו ברשלנות אשר גרמה למותו של אדם, ישלחו למאסר מאחורי סורג ובריח.

בית המשפט העליון מודע היטב לקושי שבשליחת אדם נורמטיבי שביצע עבירת רשלנות ללא כל כוונה בצידה להמית אדם אחר אל מאחורי סורג ובריח.

יחד עם זאת, באיזון שבין הצורך והחובה לצמצם את הקטל בדרכים ובין נורמטיביות הנאשם וקשייו כאדם שחטא ברשלנות לרצות מאסר בפועל, גובר האינטרס הציבורי וגוברים שיקולי ההרתעה.

בע"פ 6755/09 ארז אלמוג נ' מ"י נפסק על ידי כבוד השופט ניל הנדל:

" נדמה שקיימים שלושה כללים מנחים בסוגיית הענישה הראויה בעבירה של גרימת תאונת דרכים קטלנית ברשלנות. האחד, ראוי לגזור על נאשם עונש מאסר בפועל ופסילה מלנהוג לתקופה הולמת, הן בשל עקרון קדושת החיים והן משיקולי הרתעה. השני, בדרך-כלל הנסיבות האישיות של הנאשם בעבירה זו אינן בעלות משקל כבעבירות אחרות המלוות בכוונה פלילית, הן בשל אופייה המיוחד של העבירה הנדונה והן בשל ביצועה השכיח גם ע"י אנשים נורמטיביים. השלישי, אמת המידה הקובעת בעבירה זו היא דרגת הרשלנות".

מכאן, ולאור חשיבות שאלת רף הרשלנות על מנת שניתן יהיה לקבוע מתחם ענישה לאירוע נתון, אקבע להלן את רף הרשלנות באירוע שבפני:

מידת הרשלנות של הנאשמת

בהתאם לעובדות כתב האישום בו הודתה הנאשמת, היא נכנסה עם רכבה בשעת צהריים בנסיעה רציפה לתוך צומת כאשר אור אדום דלק בכיוון נסיעתה.

לפי עובדות כתב האישום, כניסת הנאשמת לצומת הייתה כאשר שני רכבים אחרים (שנסעו באור ירוק) כבר היו בתוך הצומת, ודבר לא הפריע לנאשמת לראות רכבים אלה.

למרות המצב המתואר, הנאשמת לא עצרה ולא האטה את רכבה כדי למנוע את התאונה מה שגרם להתנגשות עם שני הרכבים ולתוצאה הקטלנית.

שורה של פסקי דין אותם בחנתי בערכאות שונות, הגדירו כניסה לצומת בנסיעה רציפה כאשר אור אדום דולק ברמזור ואין הצדקה שלא להבחין באור זה, כמצב של רשלנות גבוהה.

אביא להלן מספר דוגמאות תומכות:

בית המשפט המחוזי בתל-אביב קבע בע"פ 40285-10-15 מדינת ישראל נגד פישמן את הדברים הבאים תוך שציטט ונשען על פסיקה של בית המשפט העליון:

"הרשלנות שבה הודתה המשיבה היא רשלנות קשה וחמורה. המשיבה הודתה בכך שנכנסה לצומת באור אדום, מדובר בצומת גדול וידוע, לא עצרה בקו העצירה, נכנסה במהירות גבוהה ולא הבחינה במנוח בטרם ההתנגשות. בגדר מעשי רשלנות שנמנים עם קשת המעשים המתכנסת תחת הכותרת גרימת מוות ברשלנות, זוהי כאמור רשלנות משמעותית במיוחד, החורגת משבריר שניה של הסח הדעת. כאמור בית המשפט קבע כי מדובר ב"רשלנות רגעית". המדינה הפנתה בענין זה לדברים שנאמרו על ידינו באשר ל"רשלנות רגעית", בעפ"ג 26904-04-14 אמרנו כדלקמן: "...הביטוי רשלנות רגעית גם אם הוא נכון לענין מימד הזמן שמדובר בו, איננו תוחם את גבולותיה של היקף הרשלנות ואיננו מצביע על כך שמדובר ברשלנות קלה".

אין לנו אלא לחזור על הדברים.

רשלנות, כשמה כן היא. אין מדובר במי שיצא מהבית במטרה לקפח חיי אדם. לא בכך הואשמה המשיבה ולא בכך הורשעה. אולם בגדר "רשלנות רגעית", כניסה במהירות גבוהה לצומת באור אדום - נמצאת ברף העליון."

ברע"פ 1120/16 רפאל אלגרבלו נגד מדינת ישראל, דן בית המשפט העליון ב"גלגול שלישי" בשאלת הענישה הראויה במקרה בו המערער עמד בצומת והמתין לאור הירוק, ובשל טעות שנבעה ככל הנראה מרכב אחר שהחל בתנועה, סבר כי "קיבל ירוק" והתחיל בנסיעה לתוך הצומת כאשר בכיוונו אור אדום.

פעולה זו גרמה לתאונה קטלנית עם הרוג.

בנסיבות לעיל, שהן קלות על פניו מהנסיבות שבמקרה שבפני (נסיעה רציפה לתוך צומת בו נמצאות כבר שתי מכוניות אחרות), קבע בית המשפט העליון את הדברים הבאים:

"עוד ראוי לציין, כפי שגם קבעו הערכאות הקודמות, כי במקרה דנן אופיינה נהיגתו של המבקש בדרגת רשלנות חמורה. בלא כל סיבה הנראית לעין, התפרץ המבקש בשעת בוקר אל מרכזו של צומת סואן, כאשר דלק אור אדום ברמזור. רשלנותו הגבוהה של המבקש, קיפחה את חייו של הולך רגל אחד, וגרמה לחבלות קשות להולכת רגל נוספת. משאלה הם פני הדברים, דומה כי בית משפט השלום הלך כברת דרך משמעותית לטובתו של המבקש, משבחר להשית עליו עונש של 10 חודשי מאסר בלבד, המצוי בסמוך לרף התחתון של

מתחם הענישה שנקבע למעשיו"

ככל שבחנתי וחיפשתי פסיקה נוגדת (בימ"ש מחוזי או עליון) אשר תגדיר מצב של כניסה רשלנית לצומת בחסות אור אדום, כמצב של רשלנות נמוכה או בינונית, לא מצאתי כזו, ולמען האמת גם לו היה נמצא מקרה כזה, הרי שכלל הפסיקה שבחנתי (ובכלל זה הפסיקה שצרפה המדינה לטיעוניה בכתב) מצביעה ומכוונת לקביעה לפיה כניסה בלתי מוסברת לצומת כאשר ברמזור

(אותו ניתן לראות) מופע של אור אדום, מהווה מצב של רשלנות גבוהה.

אשר על כן, אני קובע כי התנהגות הנאשמת בפרשה זו כמתואר בעובדות כתב האישום מהווה רשלנות ברף גבוה.

לאור קביעתי לעיל, נשאלת השאלה: מה מתחמי הענישה (או הענישה שנגזרה לצורך קבלת אומדן ביחס למתחם הראוי) שהגדירו בתי המשפט השונים במקרים דומים של כניסה לצומת כאשר ברמזור דולק אור אדום וכאשר הרשלנות היא ברף גבוה?

להלן מספר דוגמאות רלוונטיות לשאלה לעיל:

בית המשפט המחוזי בתל-אביב קבע בע"פ 40285-10-15 מדינת ישראל נגד פישמן את הדברים הבאים:

" ובאשר למתחם הראוי למקרה הנוכחי - נראה לנו כי לא יכול להיות ספק בכך כי מתחם זה אינו יכול להתחיל ב- 6 חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות. זאת הן בשל העקרויות הכללים לענין פגיעה בחיי אדם והן בשל אופיה וחומרתה של הרשלנות שמדובר בה....

רשלנות, כשמה כן היא. אין מדובר במי שיצא מהבית במטרה לקפח חיי אדם. לא בכך הואשמה המשיבה ולא בכך הורשעה. אולם בגדר "רשלנות רגעית", כניסה במהירות גבוהה לצומת באור אדום - נמצאת ברף העליון.

סוף דבר בעניין המתחם - המתחם שטענה לו המדינה איננו מופרך, יחד עם זאת אנו מעמידים את המתחם במקרה זה על 12 עד 24 חודשים."

בית המשפט העליון ברע"פ 1120/16 רפאל אלגרבלו נגד מדינת ישראל ציין בהחלטתו את הדברים הבאים ביחס לנהג שנכנס לצומת ממצב עצירה באור אדום וגרם למותו של הולך רגל:

"קבע בית משפט השלום כי מתחם הענישה למעשיו של המבקש נע בין 9 ל-24 חודשי מאסר בפועל, ופסילת רישיון נהיגה לתקופה הנעה בין 8 ל-15 שנים. לצורך קביעת העונש בתוך המתחם, זקף בית משפט השלום לזכותו של המבקש את עברו הפלילי הנקי; את הפגיעה הצפויה, לו ולמשפחתו, מעצם מאסרו; ואת הפגיעה התעסוקתית שתיגרם

לו מעצם פסילת רישיון הנהיגה שלו. על יסוד מכלול השיקולים, דן בית משפט השלום את המבקש ל-10 חודשי מאסר בפועל. עוד הושתו על המבקש, 12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור, במשך 3 שנים מיום שחרורו ממאסר, עבירות של גרימת מוות בנהיגה רשלנית ו/או נהיגה בזמן פסילה; 12 שנות פסילת רישיון נהיגה, בניכוי ימי הפסילה המינהלית שריצה, כך שבתום 8 שנות פסילה תותר למבקש נהיגת רכב פרטי, ויתרת תקופת הפסילה תחול על רכב ציבורי בלבד; פיצוי כספי למשפחת המנוח, בסך 10,000 ₪; פיצוי כספי להולכת הרגל, בסך 3,000 ₪; וקנס כספי, בסך 2,000 ₪ או 10 ימי מאסר תמורתו.

המבקש ערער על גזר דינו של בית משפט השלום לבית המשפט המחוזי בבאר שבע, וערעורו נדחה.

עוד הוסיף בית המשפט העליון מבלי שהתערב במתחם ומבלי ששינה אותו (כפי שעשה גם בית המשפט המחוזי לאחר שהגדיר את הרשלנות כגבוהה אף שבית המשפט השלום הגדיר במקור את הרשלנות כבינונית/גבוהה):

"רשלנותו הגבוהה של המבקש, קיפחה את חייו של הולך רגל אחד, וגרמה לחבלות קשות להולכת רגל נוספת. משאלה הם פני הדברים, דומה כי בית משפט השלום הלך כברת דרך משמעותית לטובתו של המבקש, משבחר להשית עליו עונש של 10 חודשי מאסר בלבד, המצוי בסמוך לרף התחתון של מתחם הענישה שנקבע למעשיו (כאשר הרף העליון עומד, כזכור, על 24 חודשי מאסר). לפיכך, סבורני כי אין כל הצדקה להקלה נוספת בעונשו של המבקש. אציין, כי מקובלת עליי, בהקשר זה, החלטתו של בית המשפט המחוזי לאפשר למבקש לעבור סדרת טיפולים אונקולוגיים, טרם תחילת ריצוי המאסר, אך לא להקל בעונשו, לגופו של עניין."

ובהמשך לפרשת אלגרבלו לעיל, שנדונה במקור בפני כב' סגנית הנשיא חקלאי, אביא להלן חלק מאזכורי הפסיקה אשר שימשו בהחלטתה לקביעת המתחם ושיפיים גם לפרשה זו:

רע"פ 2994/15 ניסים כהן נ. מ"י:

המערער הורשע בבית משפט קמא בתיק גמ"ר (פ"ת) 10-12-12 לאחר ניהול הוכחות, בעבירות של אי ציות לרמזור אדום וגרימת מוות ברשלנות. המערער, נהג מונית, עצר טרם כניסתו לצומת, אך עקב בלבול בין הרמזורים, החל בפניה שמאלה כשהתחלף הרמזור לנוסעים ישר ולא לפונים שמאלה, חסם דרכו של הרכב המעורב וגרם להתנגשות כלי הרכב. בית המשפט קמא קבע כי רשלנות המערער הינה ברף גבוה וגזר על המערער 12 חודשי מאסר בפועל, 10 חודשי מאסר על תנאי, 12 שנות פסילה מתוכן 10 שנים על כל רכב והיתרה על רכב ציבורי בלבד, קנס בסך 5,000 ₪, פיצוי למשפחת המנוח בסך 7,000 ₪. ערעור שהוגש לבית המשפט המחוזי מרכז (עפ"ת 14-12-14-46421) ובקשת רשות ערעור שהוגשה לבית המשפט העליון נדחו.

עפ"ת 14-03-54913 זאהיר עאסי נ. מ"י:

המערער הורשע בבית משפט קמא בתיק גמ"ר (פ"ת) 12-05-7777, לאחר ניהול הוכחות, בעבירה של גרימת מוות ברשלנות. שם, המערער נהג במערבל בטון, עצר לפני כניסתו לצומת, החל לפנות שמאלה כשברמזור בכיוון נסיעתו עדיין דולק אור אדום והתנגש עם חזית רכבו ברכב המעורב. בית המשפט קמא שלל את טענת המערער כי נכנס לצומת כשבתודעתו היתה המחשבה שהאור התחלף לירוק. בית המשפט קמא קבע כי רשלנות המערער הינה ברף גבוה, **בפרט שעה שהמערער נהג ברכב כבד המחייב מידת זהירות גבוהה ומוגברת.**

בית המשפט קמא קבע כי בנסיבות של רשלנות גבוהה מתחם הענישה נע בין 12-30 חודשי מאסר וגזר על הנאשם 20 חודשי מאסר, 15 שנות פסילה, 12 חודשי מאסר על תנאי, וקנס בסך 10,000 ₪

ערכאת הערעור, אישרה כי רשלנות המערער הינה ברף הגבוה, ולא מצאה להתערב בתקופת המאסר שהוטלה, עם זאת הפחיתה את משך הפסילה על רכב פרטי ל - 12 שנה ואת גובה הקנס ל- 5,000 ₪.

ע"פ 3626/10 חי וייץ נ. מ"י

המערער הורשע על פי הודאתו בעבירות של גרימת מוות ברשלנות ונהיגה בניגוד לאור האדום. המערער נהג רכבו לתוך צומת בניגוד לאור האדום בנסיעה רצופה וגרם למותו של רוכב הקטנוע המעורב. בית משפט המחוזי גזר את עונשו (ת.פ. (ירושלים) 4189/09) לשנת מאסר בפועל, שנת מאסר מותנה ו- 10 שנות פסילה. בית המשפט העליון דחה את ערעורו של המערער וקבע כי המערער חטא ברשלנות מופלגת בחומריתה.

המדובר במקרה שהוא כמעט זהה לפרשה שבפני מבחינת נסיבות התרחשות התאונה.

ע"פ (תל אביב) 28745-06-13 מ"י נ עפר אטיאס

המערער הורשע בבית משפט קמא בתיק גמ"ר (ת"א) 229-11-11, לאחר ניהול הוכחות, בעבירה של גרימת מוות ברשלנות. שם, המערער נכנס לצומת בניגוד לאור האדום כשהוא נוהג במהירות גבוהה מהמהירות המותרת במקום, התנגש בקטנוע המעורב וגרם למותה של רוכבת הקטנוע. בית המשפט קמא גזר על המערער 14 חודשי מאסר ו - 14 שנות פסילה.

ערעורו של המערער התקבל בחלקו באופן שרכיב הפסילה קוצר ל - 12 שנים.

גמ"ר (תל אביב) 3790-04-13 מ"י נ מדר:

הנאשם הורשע על פי הודאתו בעבירות של גרימת מוות ברשלנות, נהיגה בקלות ראשו וגרימת חבלות של ממש. הנאשם נהג ברכב טנדר גדול, נכנס לצומת בניגוד לאור אדום ברמזור בכיוונו, והתנגש עם חזית רכבו בדופן הרכב המעורב, גרם למותו של אחד הנוסעים ופציעות קשות לשלושה נוסעים נוספים, בני אותה משפחה. **לנאשם עבר תעבורתי מכביד ועבר פלילי.** בית המשפט קבע כי רשלנות הנאשם הינה ברף הגבוה. בית המשפט קבע כי בנסיבות של רשלנות גבוהה ובנתוני האירוע, מתחם העונש ההולם נע בין 12-36 חודשי מאסר וגזר על הנאשם מאסר לתקופה של 20 חודשים, 12 חודשי מאסר על תנאי, 14 שנות פסילה, פיצוי למשפחת המנוח בסך 30,000 ₪ וקנס בסך 20,000 ₪.

הנאשם הגיש ערעור על גזר הדין בתיק ע"פ (תל אביב) 45337-10-14, ובמהלך הדיון קיבל את המלצת ערכאת הערעור, חזר בו מן הערעור, ובהסכמה בוטל רכיב הקנס, בהתחשב בכך שהתביעה מלכתחילה לא עתרה להטלת קנס.

בע"פ 10152/17 מדינת ישראל נגד ראמי חטיב

הנאשם זוכה מעבירה של הריגה (כהגדרתה אז) אך הנאשם הורשע בעבירה של גרימת מוות ברשלנות, יחד עם נהיגה בקלות ראש לאחר שלא ציית לאור אדום ברמזור, פגע ברכב אחר וגרם למותו של אדם ברכב המעורב. על הנאשם נגזרו במקור 9 חודשי מאסר, אך ערעור של המדינה לבית המשפט העליון יצר החמרה בענישה ל-15 חודשי מאסר.

ניתוח הפסיקה לעיל מוביל למסקנה ולפיה המתחם שהתבקש על ידי שני הצדדים שבפני אינו משקף או אינו תואם את המציאות הפסיקתית.

מצד אחד מתחם של 18 עד 30 חודשי מאסר אינו קרוב או דומה למתחמים או לעונשים שנגזרו ואושרו גם על ידי בית המשפט העליון בנסיבות של אי ציות לאור אדום וגרימת תאונה קטלנית כאשר רף הרשלנות גבוה.

מצד שני, גם מתחם של 9 חודשי עבודות שירות עד 12 חודשי מאסר בפועל, רחוק שנות אור מהמצב המשפטי הנוהג בפסיקה שהוצגה לעיל.

נראה כי שני הצדדים שבפני "משכו" את ספי המתחמים המבוקשים למחוזות רחוקים מדי, כאשר המציאות נמצאת באמצע אך קרובה יותר לעמדת המדינה.

ברור על פניו כי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות נמצא לחלוטין מחוץ למתחם הראוי כאשר ברשלנות גבוהה עסקין ובנסיבות של כניסה לצומת כאשר אור אדום דולק ברמזור.

לא מצאתי כל פסיקה התומכת בבקשה זו של ההגנה ואני דוחה אפשרות זו כבלתי ישימה ככל שהדבר קשור להגדרת המתחם.

חלקו הנמוך של המתחם של הרשלנות בנסיבות לעיל גבוהה, יכול שיתחיל ב-9 חודשי מאסר (לריצוי בפועל **ולא בדרך של עבודות שירות**) זאת בהישען על הסכמת בית המשפט העליון בפרשת אגרבלי לעיל לתקפותו של מתחם זה בנסיבות דומות של רשלנות גבוהה עם כניסה באור אדום, זאת לאחר שהסכים להגדרת בית המשפט המחוזי בבאר-שבע כי מדובר ברשלנות ברף גבוהה.

יחד עם זאת, חלקו העליון של המתחם באותה הפרשה הוגדר על 24 חודשי מאסר, משך מאסר שמשתלב גם עם הפסיקה בפרשת מדר (13-04-3790) אותה ציטט התובע בטיעונו לעונש, ויש בה בתקופה זו כדי להביא בחשבון עובדה נוספת:

רוב הענישה שאוזכרה לעיל (עם נסיבות זהות של כניסה באור אדום ורשלנות ברף גבוה) הסתיימה בתקופות מאסר שנעו בין 10 ועד 12 חודשי מאסר בפועל עם חריגות במקרי קיצון דוגמת נהג רכב כבד שלא ציית לאור אדום ובשל רף זהירות חמור יותר שנדרש ממנו החמרה ענישתו.

יוצא כי ניתוח המתחמים שנקבעו לעיל לצד הענישה שנגזרה בפועל בסופו של יום (שהיא כמובן השלב השני לאחר קביעת המתחם, אך יש בה כדי לתת אומדן ביחס למתחם הראוי במקרים דומים)

מוביל למסקנות הבאות:

מתחם עונש המאסר לפרשה שבפני ינוע בין 9 חודשי מאסר ועד 24 חודשי מאסר בפועל.

מתחם עונש הפסילה, בהישען על תקופות הפסילה שאזכרו וצוטטו לעיל במקרים דומים, נקבע על ידי כנע בין 10 ועד 15 שנות פסילה בפועל.

קביעת העונש הראוי ביחס למתחם הענישה שנקבע -

הנאשמת הודתה ולקחה אחריות מלאה ביחס לעובדות כתב האישום המתוקן ללא ניהול הוכחות.

יש לקחת נתון זה באופן מובהק לזכותה.

אין לנאשמת כל עבר פלילי, ומבחינה תעבורתית היא אוחזת כדין ברישיון נהיגה משנת 2007 ולחובתה שתי עבירות קנס בלבד (אחרונה לפני כחמש שנים).

מדובר בנהגת זהירה בדרך כלל שלא גרמה בעברה לכל תאונה אחרת, והאירוע נשוא פרשה זו אינו מאפיין כלל את דרך נהיגתה בדרך כלל.

ב"כ הנאשמת ניסה לטעון במהלך טיעוניה לעונש כי תרומה כזו או אחרת לתוצאה הקטלנית של תאונה זו יש ללמוד מהמסמכים הרפואיים הקשורים למצב המנוחה טרם התאונה ולהחלטת המנוחה שלא לקבל טיפולים רפואיים כאלה ואחרים במהלך אשפוזה.

אני דוחה טענות אלה על הסף.

ראשית, בית המשפט לא שמע כל עדויות או חוות דעת של מומחים רפואיים התומכים בסברה זו של ההגנה, וללא שמיעת ראיות כאלה, אין בידי בית המשפט לקבוע כל ממצא עובדתי נוסף מעבר למסגרת העובדתית של כתב האישום המתוקן.

שנית, הצדדים עצמם הסכימו כי מסגרת הטיעונים לעונש היא המסגרת העובדתית של כתב האישום, והצדדים לא יוכלו להוסיף מעבר לכך טענות נוספות שלא הוכחו בפני בית המשפט.

בנסיבות אלה, אין אני מקבל טענה כזו או אחרת של ההגנה הרומזת ל"החשת" התוצאה הקטלנית בשל התנהגות המנוחה עצמה או בשל מצבה הרפואי טרם התאונה.

הנאשמת הודתה כי גרמה ברשלנותה למות המנוחה, היא הורשעה בכך על פי הודאתה, ואין כל עובדה חיצונית אחרת רלוונטית המשנה מצב זה או המשפיעה על העונש הראוי בעניין זה.

תסקיר שירות המבחן למבוגרים ונסיבותיה האישיות של הנאשמת -

עמוד 12

ביחס לנאשמת הוגש תסקיר ארוך ומנומק של שירות המבחן למבוגרים.

אודה כי לא זכור לי בשנים האחרונות מסמך כה נוגע ללב, המתאר מצב אישי כה קשה של נאשם אשר בא בפני.

מבלי שאפגע בפרטיות הנאשמת בשל סודיות התסקיר, אודה כי מצבה הנפשי של הנאשמת רחוק מלהיות תקין עוד הרבה לפני התאונה, והיא מתמודדת עם טראומות קשות שחוותה גם במסגרת משפחתה הגרעינית וגם בסיבתה עת הייתה סמוכה לפיגוע רצחני וחוותה את מראות ההרוגים והפצועים במקום.

שירות המבחן סקר את חיי הנאשמת שהיא בת 38 ואם לחמישה ילדים בגילאי 6 עד 15.5.

מסקנת שירות המבחן היא כי אין כל סכנה להישנות מקרים דומים מצד הנאשמת בעתיד.

שירות המבחן הסביר את עיסוקה של הנאשמת ואת התמודדותה שלה ושל משפחתה עם מחלת אחיה (אדם צעיר בן 24) הסובל ממחלת סרטן סופנית לגביה כל הטיפולים שהוא מקבל אינם מסייעים למחלתו.

עוד טוען שירות המבחן כי יש מצד הנאשמת הפנמה מלאה לאסון אותו גרמה, ושליחתה למאסר תהיה הרסנית עבורה ועבור שיקומה האפשרי.

לשיטת שירות המבחן, נאשמת זו זקוקה לשיקום עם ליווי פסיכולוגי צמוד במסגרת שירות המבחן באמצעות צו פיקוח למשך שנה, ולכל היותר מומלץ לגזור עליה מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות ללא כל מאסר בפועל.

המלצת שירות המבחן מנומקת, חדה וברורה.

הכרעה בשאלת העונש הראוי וגזירת העונש -

אודה כי ההכרעה במקרה זה אינה פשוטה ואינה קלה נוכח המלצתו החד משמעית של שירות המבחן.

יחד עם זאת, פסיקת בית המשפט העליון הינה חד משמעית וגם בסיטואציה של נאשמים חולים אונקולוגיים, וגם בסיטואציה של נאשמת בהריון מתקדם שגרמה לתאונה, וגם כאשר מתמודד נאשם נורמטיבי עם נסיבות חיים קשות ומורכבות, פסק בית המשפט העליון ופסקו בתי משפט מחוזיים כי באיזון שבין יצירת הרתעה וצמצום הקטל בדרכים מול נסיבותיו האישיות (קשות ככל שיהיו) של נאשם, גובר האינטרס הציבורי וגוברת החובה ליצר הרתעה שתקטין את כמות ההרוגים והפצועים בתאונות.

בנסיבות אלה, אין בידי לקבל את בקשת ההגנה לגזור עונש לריצוי בדרך של עבודות שירות, והעונש שייגזר להלן יהיה לריצוי מאחורי סורג ובריח.

השאלה הבאה שבפני היא מה משך המאסר הראוי על רקע המתחם אותו הגדרתי, והאם יש הצדקה משיקולי שיקום לצמצם את משך המאסר מתחת לחלקו הנמוך של המתחם אותו הגדרתי.

מאחר והנאשמת לקחה אחריות מלאה, לא ניהלה הוכחות ואין לה כל עבר פלילי או תעבורתי רלוונטי, הרי שחלקו הנמוך של המתחם מתאים לפרשה זו ואין הצדקה לחריגה מעל המדרגה הנמוכה במתחם.

ביחס לשאלת החריגה מתחת לחלק זה, אני סבור כי בפרשה זו הצביע שירות המבחן על פוטנציאל שיקומי ממשי לנאשמת ככל שתקבל טיפול פסיכולוגי וטיפול תמיכתי אותו ניתן להתחיל ולקבל במהלך ריצוי מאסרה, ונכון בעיני אם תקופה זו תהיה קצרה מחלקו הנמוך של המתחם כדי לאפשר לנאשמת מצד אחד לשלם את חובה לחברה לאחר האסון שלו גרמה, ומצד שני, לאחר ריצוי מאסר זה לתקופה מידתית תוך התחשבות בעמדתו השיקומית של שירות המבחן, יתאפשר לנאשמת להשתלב בטפול פסיכולוגי שישקם את חייה ויאפשר לה להמשיך להיות אם מתפקדת לחמשת ילדיה.

אני סבור לכן שתקופת מאסר בת 7 חודשים אותה תרצה הנאשמת מאחורי סורג ובריאח תענה על עקרון ההלימה בפרשה זו, אף שהיא נמוכה מחלקו הנמוך של המתחם אותו קבעתי וזאת משיקולי שיקום בהישען על תסקירו של שירות המבחן.

ביחס לתקופת הפסילה, וכדי לאזן את משך המאסר שקבעתי לעיל, אני מוצא כי תקופת פסילה בת 12 שנים תשקף את משך הפסילה הראוי גם בהישען על הפסיקה שסקרתי לעיל ובצורך להרחיק את הנאשמת מכל יכולת נהיגה בטווח הזמן הנראה לעיל.

גם אם אין לנאשמת עבר מכביד (ואין לה כזה) הרי שהתוצאה הקטלנית המחרידה של התאונה לה גרמה, מצדיקה את הרחקתה מכל יכולת נהיגה לשנים ארוכות, ובשל לקיחת האחריות המלאה שלה והיעדר עבר תעבורתי, נמנעתי מחלקו העליון של המתחם אותו קבעתי בין 10 ל- 15 שנים.

ביחס לרכיב הפיצוי המבוקש על ידי המדינה למשפחת המנוחה, אודה כי יש ברכיב מבוקש זה בעיני משום זילות בכבוד המנוחה ואסביר את עמדתי:

שום סכום שבעולם לא יכול להוות פיצוי על הכאב והסבל הבלתי ניתנים להבנה של משפחת המנוחה.

המדובר בכאב כה עמוק, ששום סכום שתשלם הנאשמת לא יוכל לפצות בגינו.

כל נושא הפיצוי הופרד לכן לדיון נפרד לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים בהליך אזרחי שאין לו כל קשר להליך הפלילי המתנהל נגד נאשם שגרם למוות של אדם בתאונה.

ידוע לי כי מותבים שונים פסקו פיצוי כזה או אחר בעבר (ואודה שגם אני גזרתי מספר פעמים רכיב ענישה כזה במיוחד כאשר היה מוסכם בין הצדדים במסגרת הסדר), אולם, אני סבור כי הכנסת רכיב זה כחלק מהענישה, אינו נכון, ויוצר מצג כאילו בעצם תשלום הפיצוי ממחולל המוות ברשלנות למשפחת הקורבן יש משום "סגירת האירוע" ולא כך הדבר.

על הגורם למוות ברשלנות "לשלם" בענישה ראויה אותה קבע בית המשפט, בין אם במאסר בפועל ברוב המקרים, ובין אם בענישה אחרת נוספת הכוללת על פי רוב פסילת רישיון נהיגה לשנים ארוכות.

כל מקרה ונסיבותיו.

יחד עם זאת, אין אני סבור כי נכון או ראוי או מכבד ביחס למנוחה ומשפחתה באירוע כזה, להכניס פנימה עניינים כספיים אותם נגדיר כ"פיצוי" ונכון בעיני כי כל נושא הפיצוי הכספי ישאר להליך האזרחי הנפרד בהתאם לחוק.

לפיכך, הנני דן את הנאשמת לעונשים הבאים:

- א. גוזר על הנאשמת 7 חודשים של מאסר לריצוי בפועל מאחורי סורג ובריח.
 - ב. הנני פוסל את הנאשמת מלקבל או מלהחזיק רישיון הנהיגה לתקופה של 12 שנים.
ככל שהנאשמת פסולה עד לתום ההליכים או ריצתה פסילה מנהלית בשל התאונה לה גרמה היא רשאית להגיש בקשה נפרדת לחישוב או קיזוז פסילתה.
 - ג. הנני פוסל הנאשם מלקבל או מהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 12 חודשים וזאת על תנאי למשך 3 שנים.
 - ד. גוזר על הנאשמת 9 חודשי מאסר וזאת על תנאי שלא תבצע עבירות של נהיגה בזמן פסילה או עבירה של גרימת מוות ברשלנות או עבירת המתה אחרת אגב גרימת תאונה תוך 3 שנים מהיום.
 - ה. הנאשמת תתייצב לתחילת ריצוי מאסרה ביום 4.6.23 בשעה 08:30 בכלא נווה תרצה.
מורה על עיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל עד ליום 4.6.23.
- זכות ערעור תוך 45 יום לצדדים
- ניתנה היום, כ"ח ניסן תשפ"ג, 19 אפריל 2023, בנוכחות הצדדים.